הלכה · משנה תורה · מפרשים · מעשה רקח · ספר טהרה

מעשה רקח על הלכות טומאת אוכלין

רבי מסעוד חי רקח

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מעשה רקח על הלכות טומאת אוכלין

רבי מסעוד חי רקח

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מעשה-רקח-על-הלכות-טומאת-אוכלין/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
הלכה א 5
הלכה ב 5
הלכה ד 5
הלכה ה 6
הלכה ו 6
הלכה ח 6
הלכה ט 6
הלכה י 6
הלכה יב 6
הלכה יח 6
הלכה יט 7
הלכה כא 7
הלכה כב 7
הלכה כד 8
הלכה כה 8
פרק ב 9
הלכה ב 9
הלכה ד 9
הלכה ח 10
הלכה יב 10
הלכה יד 10
הלכה טז 10
הלכה יח 10
הלכה כא 11
הלכה כג 11
הלכה כד 11
הלכה כה 11
הלכה כח 11
פרק ג 11
הלכה ג 11
הלכה ה 11
הלכה ו 12
הלכה ט 12
פרק ד 12
הלכה א 12
הלכה ג 12
הלכה ד 12
הלכה ה 13
הלכה יב 13
פרק ה 13
הלכה ג 13
הלכה ו 13
הלכה ז 14
הלכה ט 14
הלכה יג 14
הלכה יז 14
הלכה יט 14
הלכה כ 14
פרק ו 15
הלכה א 15
הלכה ב 15
הלכה יב 15
הלכה יג 15
הלכה יד 15
הלכה יט 15
פרק ז 15
הלכה ב 15
הלכה ח 16
הלכה ט 16
פרק ח 16
הלכה א 16

הלכה ב 17
הלכה ג 17
הלכה ד 17
הלכה ו 17
הלכה ז 17
הלכה יג 18
הלכה יד 18
הלכה טז 18
הלכה יט 18
פרק ט 18
הלכה א 18
הלכה ב 19
הלכה ד 19
הלכה ו 19
הלכה ח 19
הלכה יא 19
פרק י 19
הלכה א 19
הלכה ב 20
הלכה ג 20
הלכה ז 20
הלכה טז 21
הלכה יז 21
פרק יא 21
הלכה א 21
הלכה ה 21
הלכה ז 22
הלכה יג 22
הלכה יז 22
פרק יב 22
הלכה א 22
הלכה ב 22
הלכה ג 23
הלכה ה 23
הלכה ו 23
הלכה ח 23
הלכה י 23
הלכה יב 23
פרק יג 23
הלכה א 23
הלכה ב 23
הלכה ד 24
הלכה ו 24
הלכה יב 24
הלכה יד 24
הלכה טו 25
הלכה יז 25
פרק יד 25
הלכה א 25
הלכה ב 25
הלכה טו 25
הלכה טז 26
פרק טו 26
הלכה א 26
הלכה ב 26
הלכה ו 26
הלכה ז 26
פרק טז 27
הלכה ח 27
הלכה ט 27
הלכה י 28
הלכה יא 28

פרק א

הלכה א

כל אוכל המיוחד וכו'. רפ"ג דעוקצין ופ"ח דטהרות ופ"ט דין זה הביאם רבינו לקמיה הל' ג'. ומ"ש בספרי רבינו
וזה וזה אינו מקבל טומאה בדפוס מגדל עוז ואינו מקבל טומאה וזה וזה נמחק:

הלכה ב

ואלו הם השבעה משקין וכו'. ואם נקרשו יתבאר דינם לקמן ברפ"ט ואף דכולהו ילפינן להו מקרא כבר כתב רבינו בפירוש המשנה דכולן הלכה למשה מסיני הם:

הלכה ד

אבל שאר מי פירות כדרך שאין מכשירין כך אין מקבלין טומאה. והראב"ד ז"ל השיג מדתנן עיסה שהוכשרה במשקין ונלושה במי פירות ונגע בה טבול יום ר' אליעזר אומר פסל את כולה ר' עקיבא אומר לא פסל אלא מקום מגעו ותנן נמי בעוקצין וכו' אצטרופי הוא דלא מצטרפי הא אינהו גופייהו בני קבולי טומאה נינהו ע"כ. ומרן ז"ל כתב דאדרבה משם ראיה דאם כדברי הראב"ד הו"ל למתני עיסה שהוכשרה ונילושה במי פירות דהוה משמע דמי פירות קאי גם ההוכשרה ומדקתני שהוכשרה במשקה משמע בהדיא דמי פירות לחוד ומשקה לחוד דהכשר לא הוי אלא במשקה דלאו מי פירות וכו' ע"כ. ולכאורה קשה טובא דמשמע שהבין דהראב"ד ס"ל דגם אשאר מי פירות דלאו משבע משקין מכשירין וזה אי אפשר מכמה טעמי חדא דהראב"ד הביא ההיא דעוקצין עיסה שנלושה במי פירות ונגע בה טבול יום טהורה וכו' דמשמע להדיא דשבע משקין דוקא הוא דמכשירין, ותו דאם איתא אמאי לא השיג בהל' ב' ואיך נאמר דהראב"ד יפסוק דלא כסתם מתני' פ"ו דמכשירין דשבע משקין דוקא הוא דמכשירין ותו לא וכן הוא בס' יד אהרן או"ח סימן י' והניחו בצ"ע. אכן לענ"ד נראה דכוונת מרן להקשות על הראב"ד דאם איתא דשאר מי פירות מקבלין טומאה א"כ אמאי אצטריכו להזכיר משקה כיון דשאר מי פירות שוין למשקין לענין קבלת טומאה לא הו"ל לחלקם ואי ס"ל דדוקא ז' משקין מכשירין אף דקתני עיסה שהוכשרה ונילושה במי פירות הא' דקיצר במובן דפשיטה שהוכשרה כדינה קאמר דהיינו גם בשבע משקין אלא דלא חילק לאשמועינן דשאר מי פירות בני קבולי טומאה נינהו ע"פ דעת הראב"ד ז"ל אלא ודאי דמדקא מפליג להו מהדדי וקתני שהוכשרה במשקין ש"מ דמי פירות לאו בשם משקין יקרא אפילו

לשיקבל טומאה מצד עצמו ואף שכפי פירוש זה לשון מרן ז"ל מגומגם מוטב לסבול דוחק הלשון מדוחק הענין ודו"ק היטב:

הלכה ה

זיתים וענבים וכו'. ובפ"ב דתרומות הל' י' פי' דכל שזורעה ואינה מצמחת בידוע שלא הביאה שליש:

הלכה ו

והחלתית

. איני יודע למה מנאו עם ראשי בשמים ובפירוש המשנה כתב רבינו והחלתית עם תיעוב הריח והרי לך הרופאים זוכרים אותם בספרי המזונות ע"כ נראה מדבריו שהוא מועיל למזון:

הלכה ח

התמרים וכו'. כתב מרן ז"ל דבתוספתא איתא עד שיפסל לכלב והיא גירסא נכונה ע"כ. ולא ידעתי מאיזה טעם נכונה גירסת התוספתא דהא להוציא הטומאה הוא דבעינן עד שיפסל מאכילת הכלב אבל להצילו מן הטומאה כיון שאין ראוי למאכל אדם שוב אינו מטמא כמ"ש לעיל פ"ד דשאר אבות הטומאות הל' י"ב ובדברי רבינו לקמן פ"ב הל' י"ד:

הלכה ט

הכרשינין וכו'. עיין מ"ש מרן ז"ל משם הירושלמי סוף חלה ע"כ והיה לו להזכיר שרבינו ביארו (כאן חסר) הל' ב' עיי"ש:

הלכה י

ואם שלקו וכו'. ונראה דמטעם זה פסק פ"ה דשמטה ויובל דהקור קדושת שביעית חלה עליו:

הלכה יב

זיתים וענבים וכו'. והרע"ב והר"ש והערוך ז"ל פי' דאינן נפרכין בבית הבד והקשה עליהם התוס' יו"ט (כאן חסר) יהיו נפרכין בבית הבד עיי"ש. ולענ"ד נראה בחדא מתרתי או כדברי רבינו שנשמטין ויוצאין בשעת הדריכה (חסר) עם עיסת הענבים והזיתים בתוכם ואין כח בית הבד מושלת בהם:

הלכה יח

דבש בכוורתו וכו'. ב"ב דף פ' ובפירוש המשנה כתב רבינו דהכל מודים בדבש בכוורתו אינו (אלא) [לא אוכל ולא משקה] והוא היפך הסוגיא הנזכרת אם לא שנאמר דכוונתו על סברת בית שמאי ובית הלל דמתני' ודוחק ומ"ש בספרי רבינו

[**דבש רבב**] וצ"ל דבש הזב וכן הוא במגדל עוז והיא התוספתא שהזכיר מרן ז"ל:

הלכה יט

השמן הקרוש וכו'. מרן ז"ל הביא דברי התוספות דפ"ק דפסחים דף י"ד דס"ל דפלוגתא דר' שמעון שזורי אומר היין וכו' והתם איירי בנקרש ואח"כ נימוח ולפי דבריהם ז"ל הלכה כרש"ש דבנקרשו אין בהם טומאה וכתב דדבריהם מסכימין לדעת רבינו דהשמן שנטמא ואח"כ נקרש הרי הוא ראשון לטומאה ואינו מנגד למ"ש כאן דהתם בנטמא תחילה שאף שנקרש אח"כ לא פקעה טומאתו ממנו והכא בנטמא בהיותו קרוש, והתמיהא היא על מרן ז"ל משום דרבינו פסק כחכמים ואף דבפ' הקומץ אמרינן דהלכה כרש"ש לא סמך רבינו על זה משום דבפרק המקשה סבר רב אשי שאין הלכה כמותו וכו' ע"כ והוא היפך מ"ש כאן וגם לא היה צריך לזה כאמור. ואפשר דכוונת מרן כאן אינה אלא להוכיח למ"ש תחילה דרבינו מפרש התוספתא בקרוש ולזו נסתייע מדברי התוס' אבל בפירוש המשנה כבר ידוע דרבינו מפרשה בצלול תחילה כמ"ש בפ"ט. ומ"ש מרן ז"ל להשגת הראב"ד ז"ל דאינו יודע מנין לו אדרבה כיון שבלשון יחיד נאמר משמע דרבנן פליגי עליה ע"כ, ולא יכולתי להבין דבריו דהא ודאי כיון דחכמים אמרו אף הדבש משמע דמודים לר' מאיר ואם נאמר דכוונתו מפני שהבין בכוונת הראב"ד דגם רש"ש מודה לחכמים וחכמים מודים לו בקרוש ולזה כתב דאינו יודע מנין לו דכיון דבלשון יחיד נשנו משמע דרש"ש פליג אכולהו דדוקא יין שנקרש הוא דמטמא הא דבש שנקרש אינן מטמאין ובכל זה נתקשה הרב ברכת הזבח ז"ל ולענ"ד נראה כמו שכתבתי ובדפוס מגדל עוז אינו לא אוכל:

הלכה כא

דבש תמרים לא אוכל וכו'. בדפוס מגדל עוז אינו לא אוכל. ומ"ש בספרי רבינו **ושאר כל מיני פירות** כתוב שם ושאר כל מימי פירות (חסר) והיא גירסא נכונה:

הלכה כב

השלג אינו לא אוכל ולא משקה וכו'. תוספתא מבוארת בנדה דף י"ז ומזה הקשה המל"מ על התוס' ז"ל בב"ב דף כ' שכתבו דשלג אם חשבו לאכילה מטמא ולא תירץ כלום עיי"ש ולענ"ד בהכרח צ"ל דלא דייקו בלשונם באכילה דוקא אלא כלומר דרך אכילה דהיינו שתיה דידוע ודאי דשלג אין דרך לאכלו ולא נחתו ז"ל אלא אברייתא דמשמע מינה דאין מקבל טומאה. אך בעיקר דבריהם יש לגמגם דמי הגיד להם דשלג אינו מתטמא הלא כיון דאינו ממעט בחלון מוכח דמתטמא ותדע עוד דמהא עצמה הוכיחו שם דמלח אינו

מטמא והיינו מדקתני באותה ברייתא דמלח ממעט בחלון ומעתה לא ידעתי למה לא הזכיר רבינו דין המלח דאינו מטמא כמו שהוכיחו התוס' מהך ברייתא:

העבירו ע"ג כלי חרס וכו'. מרן ז"ל דקדק למה לא כתב על אויר כלי חרס כמ"ש בגמ' וכו' ע"כ והדבר פשוט וידוע שאין כלי חרס מטמא אלא מאוירו וכמ"ש פי"ג דהלכות כלים ולכך לא חש רבינו לבאר. והיותר נראה לענ"ד דכך היתה גירסתו בגמרא אך מאי דאיכא למידק ללשון ההעברה דהא כלי חרס דאינו מטמא אלא מאוירו היינו שנכנס בתוכו אלא שלא נגע בו וכמ"ש רבינו בהל' כלים פי"ד וכן אמרו בגמ' התורה העידה על כלי חרס אפילו מלא חרדל:

הלכה כד

וכן הזיתים משיטענום וכו'. הראב"ד ז"ל כתב בשאינן פרוצים וכו' ומרן ז"ל ביאר דכוונתו על הסיפא והניחו בצ"ע ולפי ביאורו היה לו להראב"ד ז"ל לתפוס בסיפא או לומר וכו'. ואפשר דכוונת הראב"ד ע"פ מ"ש לעיל הל' י"ב זיתים וענבים הקשים שנפרצין אינן מטמאין וכאן סתם רבינו ובא הראב"ד לבאר דבריו אי נמי דכוונת פרוצין שכתב הראב"ד היינו מרוסקין ובא לבאר דברי רבינו:

הלכה כה

הערלה וכלאי הכרם וכו'. דברי מרן ז"ל מגומגמים הרבה במה שהביא ההיא דאמרו בגמ' בשחיטה שאינה ראויה דאמר ר' יוחנן אינה משנה וכו' ע"כ דזה אינו אלא לר' שמעון ורבינו פסק כרבנן כמ"ש בפי"ב דהל' שחיטה הל' ו' וכן מ"ש מרן ואמר ריש לקיש אומר היה ר"ש פרה נפדית ע"ג מערכתה וכו' ע"כ ורבינו פ"א דפרה אדומה הל' ט' פסק דאינה נפדית ע"ג מערכתה. ויש ליישב בעד מרן ז"ל דנמשך אחרי דברי הגמרא דשקיל וטרי אליבא דר"ש אף דאינה הלכה משום דמיניה נשמע לרבנן שהרי בתחילת דברי מרן כשהביא הברייתא דערלה וכלאי הכרם וכו' סיים וידוע דהלכה כת"ק כלומר לגבי ר"ש ולפ"ז נמשך כל מ"ש אח"ז דהא גלוי ומפורסם דרבינו לא פסק כר"ש בכל הני ומה שפסק בעגלה ערופה דעריפתה במקום שחיטה היינו משום דרבנן מודו וכדרבי ינאי דכפרה כתיב בה כקדשים.

ולמ"ש רבינו כאן

אע"פ שכל אלו אסורין בהנאה כולן מתטמאין טומאת אוכלין כוונתו ע"פ דינו שפסק פ"ג דשאר אבות הטומאות הל' ג' דכשהוכשרה בנגיעת שרץ מטמאה טומאת אוכלין ולכן כלל כלם לענין טומאת אוכלין ולעולם דהאי כדיניה והאי כדיניה:

פרק ב

הלכה ב

ויש בדבר ספק אם יהיה שאר האילן כמו יד לזה וכו'. בחולין דף קכ"ח ופירש"י אם נעשה מיחור זה יחור אחר ומעורה בו בקליפתו ואינו יכול לחיות והוי תלוש והראשון יכול לחיות וכו' אי נמי אם יחור זה אינו יכול לחיות מהו שיעשה לו האילן יד וכו' ע"כ ורבינו שכתב בפי' השני שהוא ספק למה לא כתב סתם דמשמעותו יסבול השני פירושין ויש ליישב דהוא מפרש הבעיא על אינו יכול לחיות כפשטא דמילתא והפי' הראשון פשיטא ליה דנעשה בית יד מאחר דנפשח מיחור זה:

הלכה ד

וכן אם יבש האילן וכו'. הראב"ד ז"ל השיג על רבינו דיבש האילן לא נמצא לא במשנה ולא בתוספתא ולא בגמרא דחולין וכו' ותמיהא גדולה אני רואה כאן בין על הראב"ד בין על רבינו זלה"ה, ויגדל התימה ביתר שאת על מרן ז"ל שהביא דברי התוספתא פ"ד דטבול יום וסייע ממנה לדברי רבינו ואיך לא השגיח על סיום דברי התוספתא דקתני אילן שנפשח ובו פירות הרי הן כתלושין יבש ובו פירות הרי הן כמחוברין וכו' ע"כ הרי דבתוספתא קתני האילן שיבש ובו פירות הרי הן כמחוברין ותמיהא זו אכולהו אשלי רברבי ואין לנו פה להשיב על קושיא זו [חסר הרבה] סי' של"ו תירץ בעד רבינו מההיא דעירובין דף ק' תני חדא אחד אילן לח ואחד אילן יבש ותניא אידך במה דברים אמורים בלח אבל ביבש מותר ומשני לא קשיא כאן בימות החמה כאן בימות הגשמים ופריך והא לנתרי פירי ומשני בדליכא פרי וכו' (א"ה כאן חסר) האילן לא שייך ביה תלישה ופירותיו הרי הן כתלושין ומשם למד לדין טומאה ודחה דברי התוספתא ע"כ ובאמת איישר חיליה בבקיאות זה אך הרואה יראה דתשובתה בצידה חדא דהתם לענין שבת איתמר וגם בהלכות לא הזכיר רבינו דין יבש האילן ואם איתא איך יזכיר התולדה ויניח האב ותו דהתם אינו אלא דרך (א"ה כאן חסר) עדיף ליה ואלים חיליה שקלא וטריא דתלמודא טפי מתוספתא סתמית ומבוארת לדחותה מהלכה וקצת נחת רוח (חסר) שנדפס מחדש בח"ב בלשונות הרמב"ם סי' רל"ד שפלפל בסוגיין דחולין והכריח דהגירסא הנכונה בברייתא (חסר) הרי הן מחוברין פי' יבש האילן וכו' פירות הרי הן מחוברין ומדמותבינן מיבש האילן ובו פירות לתאנים (חסר) דלא שאני לן בין יבש האילן ולא יבשו הפירות ליבשו הפירות ולא יבש האילן וכו' ומסיק תלמודא וכו' ודחי הא כדאיתא והא כדאיתא אילן שנפשח הוו פירותיו תלושין לכל דבריהן אבל יבש האילן דקתני מחוברין היינו

(חסר) אבל לענין טומאה הוו כתלושין והיינו דשמואל וכו' ע"כ ואף שהרב ז"ל לא הזכיר התוספתא דטבול יום הנ"ל תורת אמת היתה בפיהו שהרי ברייתא זו שהזכירו בגמרא אילן שנפשח ובו פירות וכו' היא התוספתא עצמה דקתני יבש האילן ובו פירות הרי הן כמחוברין והסופרין טעו והדפיסו יבשו דקאי אפירות ומכח זה הוא (חסר) אמנם רבינו גריס יבשו דקאי אגוף האילן ואילו היה משגיח הרב בני חיי בדבר לא היה צריך (חסר) זהו אמיתת הענין ויצאו נקיים וברורים דברי רבינו והראב"ד ז"ל כעין זו איתא לקמן הל' י"ז במ"ש מרן שם ולדברי מרן ז"ל יש ליישב בדוחק לפי האמור גם למה שנרגש מרן ז"ל על דברי הראב"ד ז"ל דבבכורים לא מצא יבש האילן אלא יבש המעין י"ל דזיל בתר טעמא וגם הדברים ק"ו אם יבש המעין שהיה האילן חי מכחו נדון כתלושין מכ"ש וק"ו כשיבש גוף האילן דאין לו עוד יניקה מהארץ וכמ"ש רש"י ז"ל בההיא דעירובין:

הלכה ח

או שהוכשרו במים המחוברים. בדפוס מגדל עוז אין שם תיבת המחוברין:

הלכה יב

עציץ שמלאהו עפר וכו'. דין זה שייך לטומאת כלים ג"כ שהרי כתב דאינו חשוב כלי ורבינו כתבו בהלכות כלים להדיא מפני שסמך על הכללים שהזכיר שם בפ"ד ופי"ח מכ"ש שלא נשנה:

הלכה יד

כל אוכל שנפסד וכו'. מבואר דעת רבינו דאוכל טהור כיון שנפסל מאכילת אדם שוב אינו מטמא [אבל אם] כבר נטמא אז לא סגי שיפסל מאכילת אדם אלא דבעינן שיפסל מאכילת הכלב וכמ"ש בר"פ דם שחיטה (חסר) לקמן לאסוקי טומאה מינה וכמ"ש מרן ז"ל ונתבאר עוד בדברי רבינו לקמן ובפ"א דשאר אבות הטומאות הל' י"ג וי"ד אלא דקשה לדברי מרן ז"ל שכתב לעיל בפ"א הל' ח' שהגירסא הנכונה עד שיפסלו לכלב עיי"ש:

הלכה טז

עור החמור ששלקו. בעיא דלא אפשיטא בס"פ בהמה המקשה ולא ידעתי דרכו של רבינו דבכמה מקומות פוסק שהדבר ספק ובהרבה מקומות פוסק הדין להדיא לקולא בדרבנן ולחומרא בדאורייתא:

הלכה יח

כל אוכל שנטמא וכו'. גם מזו קשה לדברי מרן ז"ל דלעיל בפ"א הל' ח' שערב לו דברי התוספתא דגריס עד שיפסלו מאכילת הכלב והתם באוכלין טהורין קאי עיי"ש:

הלכה כא
ומטביליין חמין בצונן וכו'. בדפוס מגדל עוז נמחק כל זה וכבר מרן ז"ל קיים גירסתינו מההיא דפ"ב דנדה:

הלכה כג
שלג שנטמא וכו'. אף דלענין טומאה אם נטמא מקצתו לא נטמא כולו כמ"ש רבינו לעיל (חסר) לענין טהרה סגי במקצתו ועיין מ"ש שם:

הלכה כד
התמר וכו' אחר שתמרו בין שתמרו. בדפוס מגדל עוז כלם בדלי"ת וכן עיקר ורש"ל ז"ל פלפל בדברי רבינו למ"ש בפ"ה:

הלכה כה
אע"פ שהיה בתוך המקוה. בדפוס מגדל עוז אע"פ שהן בתוך המקוה. ומ"ש בספרי רבינו **אע"פ שהם** בדפוס מג"ע מוסיף שהרי המשקין שבה חוצצין. ומ"ש עוד בספרי רבינו **שאין המקוה מטהר כלי חרס** בדפוס מג"ע שהרי המים חוצצין בתוכה ומרן הכריח כגירסתינו אך הרע"ב ז"ל פי' כהמג"ע עיי"ש:

הלכה כח
ואם לא נשאר ממנו כדי להטפיח. תיבת כדי להטפיח משמעותו שיהיה טופח וזו היא סברת רבינו (חסר) ואינה הלכה כמ"ש רבינו פ"ד דעדיות וגם כאן פסק דלא כוותיה (חסר) אם כשאר ממנו משקה טופח:

פרק ג

הלכה ג
דגים טהורים וכו'. מרן ז"ל כתב מהתוספתא דטבול יום ובפ"ג דעוקצין מתניא בהיפך וכתב רבינו היה גורס קטנים במקום טמאים שהוא הדין שכתב אח"ז אמנם רבינו בפירוש המשנה לא ביאר כלום גם לא ידעתי למה לא הביא זאת התוספתא כדרכו הטוב והתוס' יו"ט ז"ל לא העיר מזה כלום:
האלל אם חשב עליו וכו'. כבר ביאר רבינו בפ"א דשאר אבות הטומאות דהאלל בין שפלטתו חיה בין שפלטתו סכין ועיין מ"ש שם ועיין עוד לקמן פ"ד הל' ד':

הלכה ה
בשר מאבר מן החי וכו'. עיין מ"ש מרן ז"ל והטריח עצמו ליישב דעת רבינו ועיין מ"ש על רש"ל ז"ל פ' העור והרוטב סי' ו' הביאו הכנסת הגדולה ז"ל:

הלכה ו
בצק
. בדפוס מגדל עוז וחיפה אותה בבצק וכן הוא לשון רב חנניה בגמרא:

הלכה ט
מאדם חי וכו'. בכריתות בפ' דם שחיטה דף צ"ה ובדברי מרן ז"ל נפל טעות סופר שציין בפ' בא סימן וצ"ל דם שחיטה וכתבו התוס' שם דהוי מצי למינקט לרפואה אלא נקט לכלב לרבותא דאפילו לכלב צריך מחשבה עיי"ש ודין בשר הפורש מן החי שהזכיר מרן ז"ל עיין לעיל ברבינו הל' ג':

פרק ד

הלכה א
כמה שיעור וכו'. כתב מרן ז"ל מהתורת כהנים וכו' והתוס' יו"ט ז"ל בפ"ב דטהרות הוכיח מההיך מתני' ותמה דקרא דתו"כ אסמכתא בעלמא עיי"ש. ומ"ש בספרי רבינו **שנאמר בכל האוכל** טעות סופר הוא וצ"ל מכל האוכל:

הלכה ג
כל משקין וכו'. המל"מ ז"ל פי' דוקא כשהן מחוברין שנעשו גוף אחד אבל אינן מחוברין אלא נוגעין זה בזה אינם מצטרפין ואף שמדברי רש"י בחולין דף קי"ז נראה דס"ל דכל שנוגעין זה בזה מצטרפין לכביצה כבר הכריחו התוס' והרשב"א שם בחידושיו דכל שלא נעשה גוף אחד לא מצטרפי וכו' ע"כ ולא ידעתי מנ"ל הך פשיטות בדברי רבינו כיון דאיכא רש"י ז"ל דס"ל דכל שנוגעין זה בזה מצטרפין ומכ"ש דרבינו ביאר אפילו חיטה עם קמח וכו' ובודאי באינם מחוברין קאמר ודו"ק:

הלכה ד
העור המחובר וכו'. מרן ז"ל דקדק מדברי רבינו דבגמ' פי' דהרוטב דקתני מתני' חלב דקריש ואיני יודע למה סתם רבינו והמרק ולא התנה שיהא קרוש עיי"ש ובפירוש המשנה שם ופ"ג דזבחים כתב ז"ל (חסר) במשנה הוא מרק ע"כ נראה שהוא מפרש דהמרק הוא החלב הקרוש שאמרו (חסר) ע"פ מ"ש רש"י ז"ל במתני' וז"ל רוטב גילרייי"א שאינה אוכל לקבל טומאה בפני עצמו אבל מצטרפת להשלים לפי שאוכלה כשהיא קרושה על הבשר ע"כ משמע מדבריו דאף אם אינה קרושה (א"ה כאן חסר) שדרכה להיות קרושה אמטו להכי מצטרפת להשלים וקרוב לדימוע שזהו (חסר) רבינו בפירוש המשנה ובחיבורו (חסר) ושם רוטב הוא דבר שיש בו ממש אלא שהוא לח כדתנן בפ"ב

דעוקצין גלעינה של רטבה עיי"ש עוד תמה מרן ז"ל על רבינו דלמה לא פי' דמרטקא נמי מצטרף כר' יוחנן ותירץ שסמך על מ"ש והגידים דכל הגידים במשמע (חסר) הרב בעל דמשק אליעזר ז"ל דאגב ריהטא כתב כן דאי כפירוש רש"י אמרטקא (חסר) תוס' צריכותא ואי כפי' ר"ח ור"ת והערוך מרטקא אין עניינו לגידים וכו' ועוד דרבינו בפ"א דשאר אבות הטומאות דין (כאן חסר) כרבי יהודה ולר"י א"א לפרש אלל אלא כר' שמעון בן לקיש ע"כ ולענ"ד (כאן חסר) מודה ואזיל דע"פ פסקו של רבינו בשאר אבות הטומאות דפסק (חסר) הרי בגמרא אמרו להדיא דאליבא דר"י כו"ע לא פליגי וא"כ בהכרח (חסר) מפרש דאלל היינו שפלטתו סכין אלא שתמה ז"ל דלמה לא ביאר (חסר) מרטקא דקאמר ר"י שהוא גיד של צואר כפירש"י ז"ל מה דינו (חסר) דהול"ל לפסוק כר"י דהא ודאי ליתא דר"י ור"ל פלוגתייהו אליבא דרבנן ורבינו (חסר) אלא הך דינא דר"י בעלמא למה לא ביארו ולזה תירץ על נכון דרבינו כללו בשאר דבריו שכתב והגידים וכו' אין להקשות מצריכותא דתוס' אמתני' דהם ז"ל הוצרכו (א"ה כאן חסר) דמפרש בגמרא דאלל הוי מרטקא דהיינו גיד הצואר דלדידיה באמת (כאן חסר) אמנם למאן דמפרש אלל דהיינו בשר שפלטתו סכין א"צ זה ובהכרח שהוא נכלל (כאן חסר) מתני' ומ"מ מודינא דאכתי דברי מרן ז"ל מגומגמים:

הלכה ה

כביצה אוכלים וכו'. לא ידעתי למה בזו כתב אינן מטמאין ובהינך כתב טהורים ובמתני' דטהרות פ"ג ועיין בדברי רבינו בפ"ד דשאר אבות הטומאות הל' י"ג שאם היו פחות מכשיעור ונתפחו עד כשיעור טמאים:

הלכה יב

אוכלין טמאין וכו'. משנה וגמרא פ"ד דמעילה וכן פסק רבינו פ"ח דשאר אבות הטומאות הל' י"א עיי"ש:

פרק ה

הלכה ג

ושומר שחלקו אינו מצטרף וכו'. בחולין דף קי"ח ומוקי רב אחא בריה דרבא הברייתא בקולחא ומדלא קאמר דילמא בקולחא משמע דכן הוא האמת ונפשטה הבעיא וכן נראה מפירוש רש"י:

הלכה ו

מפני שמוצץ את המשקה. בדפוס מגדל עוז כתוב מפני שמוציא ונוסחתינו נראית:

הלכה ז

הקוצר לסיכוך וכו'. כתב מרן ז"ל פלוגתא דאמוראי ופסק כמאן דמקיל וצריך טעם למה [וכתב הר"י קורקוס דטעמא] משום דלמאי דבעי לאוקמי דרב מנשיא כתנאי מיתוקם כת"ק וטעם חליש הוא ע"כ ולענ"ד נראה דכיון דלר' אבא ודאי תנאי היא מעתה אית לן למפסק כת"ק דאחרים וגם ר' אבא (חסר) דדרב מנשיא מדלא פשיט תלמודא אי הוי פלוגתא דתנאי ולכך פסק כר' אבא דאתי ב"מ וכן פסק פ"ה דהלכות סוכה עיי"ש:

הלכה ט

פסיגה של אשכול וכו'. עיין מה שדקדק בזה הרב תוס' יו"ט פ"ק דעוקצין:

הלכה יג

חוץ מגרעינות הרוטב. עיין מ"ש הראב"ד וישוב מרן ז"ל אף ממה שסיים רבינו **אבל של תמרה יבשה אינה מצטרפת** מינה נשמע דבשל רוטב בכל גוונא מצטרפת ועיין מ"ש לקמן הל' ט"ו:

הלכה יז

גרעיני זתים ותמרה. בתמרה יבישה דאלו בלחה הרי היא כאוכל כמ"ש לעיל הל' י"ג משא"כ בגרעיני זתים כשהם לחים הם מרים לגמרי ואין שייך בהם תורת אוכל כלל:

הלכה יט

ושורש צנון גדול. פי' הם כגון גידים לחין היוצאין מן הצנון וכ"כ ז"ל בפירוש המשנה. ומ"ש בספרי רבינו

והפיגם בדפוס מגדל עוז והפיגם, ומ"ש

לשתלים שם לשתלם:

הלכה כ

ועוקץ דלעת. זוהי סברת רבי יוסי סוף פ"ב דעוקצין והרע"ב ז"ל כתב דאין הלכה כר' יוסי אמנם מתוך פירוש המשנה שם נראה דפוסק כר"י וכמ"ש כאן בחיבורו. ומ"ש בספרי רבינו

מכיון בדפוס מגדל עוז מכוון, ומ"ש בספרי רבינו

וכל השרשין שדרכן בדפוס מג"ע וכל השרשין שנשרו שדרכן:

פרק ו

הלכה א

האגוזין והשקדים. ידוע שהאגוזין והשקדים יש להם שלש קליפות האחת רכה מאד על גוף הפרי ויש למעלה ממנה האחרת שהיא הקשה שבשלשתן ולמעלה החיצונה שהיא ירוקה כעשב השדה וקולפין אותה והאגוז והשקד משתמר באותה האמצעית ועליה נאמר דין זה שהרי היא המשמרתם ועיין לרבינו בפירוש המשנה:

הלכה ב

ואם נתבלה בקליפה וכו'. בפט"ו דהלכות תרומות הל' ה' פסק רבינו דביצה שנתבלה בתבלין של תרומה אפילו חלמון שלה אסור מפני שהוא בולע ע"כ נראה שהיה מנהגן לקבל הביצה מבחוץ ואפשר דהא (חסר) ועיין מ"ש מרן ז"ל:

הלכה יב

קליעה של שום. האמת נראה דלישנא דתוספתא נקט דודאי הוא הדין והוא הטעם לחבל של בצלים דכיון דחיבורן ע"י אדם כולן שוין וכדברי מרן ז"ל אלא שראיתי להמבי"ט ז"ל שכתב שיש חילוק בין זה לחיבור אגוזים ובצלין דלעיל עיי"ש ולא ידעתי כוונתו:

הלכה יג

עיסה שלשה במי פירות וכו'. תוספתא ספ"ג דטבול יום, מרן ז"ל. והמבי"ט ציין מפ"ק דעוקצין ויש ללמדו ג"כ ממתני' פ"ג דטבול יום עיסה שהוכשרה במשקה ונילושה במי פירות וכו' ופסקה רבינו לקמן פ"ח הל' ט"ז:

הלכה יד

הממעך אוכלין וכו'. גם בזה קשה קצת מאי שנא מדין אגוזים ובצלים דלעיל הל' י"א:

הלכה יט

ככרות של תרומה וכו'. משנה סוף פ"ב דטהרות וביארה רבינו והר"ש ז"ל על נכון. ומ"ש בספרי רבינו

ואע"פ שפירשו וכו' ע"ש בדפוס מגדל עוז נמחק הכל ונראה שיש להגיהו:

פרק ז

הלכה ב

במה דברים אמורים בשעירה וכו'. בפ"ה דמכשירין ולפי טעם זה שנתן רבינו במצונן לחם מפני שעשן החמין עולה וכו' נפק"מ שאם לא הגיע לגדר זה אפילו מצונן לחם לא

יטמא ואף דבמשנה אמרו סתם צ"ל דרבינו יליף לה מההיא דבריכה שבבית והבית מזיע מחמתה דתנן פ"ב דמכשירין ולכך כל שאין העשן עולה אינו נקרא ניצוק כלל ובע"ז דף ע"ב בעי לאוכוחי דלענין יין נסך ניצוק חיבור עכ"פ ולא אפשיטא ורש"י ז"ל פסק כרב הונא דאמר ניצוק חיבור אבל ר"ת פסק דאינו חיבור וכמ"ש התוס' שם ויש להתיישב לפסק ר"ת אם יתכן שהיין התחתון חם אם יאסר העליון דומיא דטומאה וטהרה או לא ונראה פשוט דכיון דמחמת הזיעה אתינן עלה מעתה הדבר פשוט הזיעה נוהג בכל האיסורין. ומ"ש בספרי רבינו
הצונין בדפוס מגדל עוז הצוננים:

הלכה ח

ומפני מה הקילו בטבול יום וכו'. מתני' ספ"ק דטבול יום השעורה והכוסמת בזמן שאינן קלופין התיאה והחלתית והאלום וכו' וכתב הרא"ש ז"ל דאשאינן קלופין קיימי וכו' עיי"ש. ולדבריהם קשה דאם איתא הו"ל למתני שאינן קלופין אחר התיאה והחלתית והאלום, והר"ש ז"ל הקשה עוד דהו"ל למתנינהו נמי בהדי קלופין באידך מתני' עיי"ש. וקשה לי על הרא"ש ז"ל (חסר) פי' הר"ש מדהזכירו באידך מתניתין ולא חש לקושייתו ומ"מ לא ידעתי למה השמיט רבינו דין התיאה והחלתית והאלום וכבר הרגיש מזה מרן ז"ל ועוד יש לדקדק שבחלוקא דקלופין השמיט רבינו הפלפל השנוי במשנתינו:

הלכה ט

וכן אוכל שנפרס וכו'. רפ"ג דטבול יום וכחכמים ולענין שאר טומאות כבר פסקו רבינו לעיל פ"ו:

פרק ח

הלכה א

ואורז שהרתיחו וכו'. מרן ז"ל הקשה על רבינו דלמה פסק כר' יהודה דגם בשל אורז ונדחק בדבר עיי"ש ובפירוש המשנה לא הזכיר רבינו דאין הלכה כמותו בזו אך במשנה שניה דס"ל לר"י אף של טופח כתב בפי' דאין הלכה כמותו א"כ מוכח דס"ל דלא פליג ר"י אלא שכך קבל מרבותיו ות"ק לא שמיעא ליה ונמצא דלפ"ז במשנה ראשונה לא יש מחלוקת וכ"כ התוס' יו"ט ז"ל. אך מאי דקשיא לי על רבינו דפסק בחלות דאינו חיבור בטבול יום אבל בשאר טומאות הכל חיבור ולדידיה תקשי דאמאי פלגינהו למתני' בתרתי והר"ש ז"ל תירץ דלא כייל חלות בהדייהו משום דחלות לבית הלל אינו חיבור לא בטבול יום ולא בשאר טומאות עיי"ש והוא תירוץ נכון ואמתי ורבינו לא פסק כן וצ"ע:

הלכה ב

אם היו פחותים מכאצבע וכו'. הקשה התוס' יו"ט ז"ל דקשיא דיוקא דרישא אדיוקא דסיפא דהכא קתני דפחותים מכאצבע הוי חיבור דמשמע הא כאצבע לא הוי חיבור והדר תני אבל צרור וכו' יתר מכאצבע דלא הוי חיבור הא כאצבע הוי חיבור ותירץ דדיוקא דרישא נעשה כיתר מכאצבע ומהר"ר וואלף ז"ל תירץ דכאצבע הוי חיבור בשאר טומאות ולא הוי חיבור בטבול יום ע"כ ואם דיוק זה אמת למה לא הקשה כן על גרגיר מלח קטן דקתני ברישא דמשמע הא בינוני לא הוי חיבור והדר תני דגרגיר מלח גדול לא הוי חיבור הא בינוני הוי חיבור אך האמת נראה דתירוץ נעשה הוא תירוץ נכון ואגב מאי דתני ברישא תני בסיפא ולעולם דסיפא לאו דוקא ומ"ש בספרי רבינו **תורמוס** צ"ל או תורמוס וכ"כ בדפוס מגדל עוז:

הלכה ג

בשר קדש שקרם עליו המחק. טעות סופר הוא וצ"ל שקרש עליו המרק וכן הוא במג"ע כי דרך המרק לקרוש וכמ"ש לעיל פ"ד הל' ד' ועיין מ"ש שם וכ"כ רבינו בפירוש המשנה ומ"ש

שקרם ע"ג פרוסות שם כתוב שקרש, ומ"ש

רקק בדפוס מג"ע רקיק:

הלכה ד

כמין קובע. בדפוס מגדל עוז כמין כובע בכא"ף:

הלכה ו

חבית שניקבה וכו' נפסלה כולה. לישנא דמתני' טמאה והקשה התוס' יו"ט ז"ל דפסולה הו"ל למתני וצ"ע ע"כ ואף שהאמת כן הוא דטבול יום פוסל ולא מטמא כמ"ש הר"ש ז"ל שם ובתוס' בע"ז דף נ"ט ההך מתני' מ"מ אין צורך להניח זה בצ"ע דלפעמים מצינו דתני טמא במקום פסול כיון שהדבר פשוט וכן הוא לשון התוספתא:

הלכה ז

המערה מכלי אל כלי וכו'. כתב הר"ש והרע"ב ז"ל דדוקא במגע טבול יום בטלי המשקין וכו' אבל בשאר טומאות קהדר מה שבקילוח ומטמא כל מה שבכלים במגע ע"כ והקשה עליהם התוס' יו"ט ז"ל דניצוק אינו חיבור סתמא תנן וכו' וצ"ע וחש לן לומר דהני אשלי רברבי טעו בדבר זה ולענ"ד הדבר מבואר דכוונתם על המים התחתונים לבד מפני שכיון שנטמא הקילוח וירד מטמא הכלי התחתון במגעו ואין זה ענין לניצוק דניצוק הוא לחבר העליון עם התחתון ודו"ק כי פשוט הוא:

הלכה יג
המקפה וכו'. בדפוס מגדל עוז והשום והשמן:

הלכה יד
וכן הקישות וכו'. בדפוס מגדל עוז נמחק כל זה עיי"ש:

הלכה טז
עיסה שהוכשרה במשקין ונילושה במי פירות וכו'. משנה פ"ג דטבול יום ופסק (כר"מ) [כר' עקיבא] לגבי ר' אלעזר בן יהודה איש ברתותא דס"ל דפסל את כולה משום דחשיב ליה חיבור, ומכאן קשה למ"ש מרן ז"ל פ"ו דהל' בכורים דרבינו פסק שם כר"א איש ברתותא דהכא משום דסתם לן תנא כוותיה בדין חלה דלפי דבריו רבינו סותר דברי עצמו דהרי כאן פסק כר"ע להדיא גם דבריו שם מגומגמים הרבה דהרי רבינו שם לא הזכיר מי פירות השנוי במשנה אלא הזכיר יין ושמן ודבש וידוע דמי פירות שאינן מכשירין הם אותן שאין להם שם לווי וכיון שכן הדבר קשה להבין דנמצא שדין רבינו שכתב שם אינו הדין השנוי במשנה ועיין מ"ש שם:

הלכה יט
וכן שאר טמאים שטבלן. צ"ל שטבלו וכן מ"ש **שאע"פ שטבלן** צ"ל שטבלו וכן הוא בדפוס מגדל עוז:

פרק ט

הלכה א
השמן והדבש וכו'. מרן ז"ל ציין ממתני' דפ"ג דטהרות וכו' ופסק כחכמים ואע"ג דבפ' הקומץ (מנחות דף ל"א) אמרינן דהלכה כר' שמעון שזורי לא סמך רבינו ע"ז משום דבפ' בהמה המקשה סבר רב אשי שאין הלכה כמותו אלא וכו' ע"כ ומבואר הדבר לפ"ז דרבינו מפרש למתני' בשמן ודבש שנטמאו ואח"כ נקרשו וכו' וכמ"ש בפירוש המשנה ולכך ביין לא פסק כרש"ש אלא כחכמים דדוקא שמן ודבש והתוס' יו"ט ז"ל הביא סוגיא דמנחות ותמה על רבינו שלא כתב אלא שמן ודבש והו"ל למיכתב היין ג"כ ולא השיגו הראב"ד וגם הכ"מ לא העיר בזה וכו' עיי"ש. ואחרי המחילה הראויה התפלל על אחרים וכו' דהרי הכ"מ כאן דעת שפתיו ברור מללו בפי' פסקו של רבינו ע"פ המשנה דטהרות ושלא פסק כר' שמעון שזורי ביין מכח דברי רב אשי דפ' בהמה המקשה (ואיתא נמי בפ' הקומץ בדרבי יוחנן לא פסק כרש"ש אלא במסוכן ובתרומת מעשר וכו') וכבר זכיתי שכוונתי לדעת גדול הוא הרב ברכת הזבח ז"ל עיי"ש ואף דלפי הר"ש והרא"ש ז"ל שם

מתוספתא דשמן קרוש מתפרשת ע"פ המשנה הנ"ל דטהרות עיין עליהם מ"מ רבינו אינו מפרש כן כמו שנראה ממ"ש לעיל פ"א הל' י"ט ודברי מרן ז"ל שם מגומגמים הרבה וכבר כתבתי שם הנראה לענ"ד:

הלכה ב

שהמשקה כמוקפד. טעות סופר הוא וצ"ל כמופקד ומ"ש
וכאילו הוא גוף אחר כצ"ל וכן הוא בדפוס מגדל עוז וכ"כ רבינו פ"ו דאיסורי מזבח הל' ז':

הלכה ד

טמא שהיה אוכל וכו'. במשנה פ"י דטהרות אין שם תיבת טמא ולפי מ"ש רבינו לקמן פי"א הל' ד' נראה דלאו דוקא טמא דה"ה בסתם ידים. ומ"ש
ואם ניטל עוקצו וכו' רבינו לא הצריך שיגע במקום העוקץ והרע"ב ז"ל הצריכו והוא מהתוספתא שהביא רבינו עצמו בפירוש המשנה עיי"ש וכאן לא הזכירו לא ידעתי למה:

הלכה ו

עצים שנבלעו וכו'. קצת קשה דבפי"ד דכלים הל' ו' פסק דלפת וגמי וחרסין שנבלעו במשקין ונפלו לתנור והוסק נטמא שסוף משקה לצאת ומאי שנא מעצים והר"ש והרא"ש ז"ל שם חילקו בין עצים לחרס שאין האור שולטת בהם משא"כ עצים אמנם רבינו שהעתיק לפת וגמי הרי בגמי שולט בו האור כמו בעצים וכמ"ש שם:

הלכה ח

עם הארץ וכו'. קשה דמאי שנא משרץ שנמצא ברחים דלעיל הל' ז' כבר תירצו בגמרא דע"ז דף ע"ה התם לא מפסק ולא מידי הכא מפסקי אשכולות עיי"ש והן הן דברי רבינו:

הלכה יא

אבעבוע וכו'. בפירוש המשנה ספ"ב דטבול יום פי' רבינו כשמבשלין בכלי חרס עושים אבעבועות גדולות ע"כ ונראה דכוונתו דכיון שהם חלולין לצד עובי החבית הרי הם ככלי בפני עצמו וכמ"ש כאן ועיין עוד להר"ש והרא"ש ז"ל שם ובהגהה שם שהביאו פי' אחר:

פרק י

הלכה א

ה"ג טעות סופר מבואר הוא וצ"ל הם וכן הוא בדפוס מג"ע וכבר ביארם רבינו בפ"א הל' ב':

הלכה ב

בין גדולים בין קטנים. פי' בין גדולים משקה היוצא מפי הטבעת בין קטנים היוצא מפי האמה וקשה מדין חמי טבריא ולקמן הל' ז' יתבאר:

הלכה ג

הדם המנוי. בדפוס מגדל עוז כתוב הדם המצוי ונראה דטעות סופר הוא. ומ"ש בספרי רבינו

השוחט ונתן טעות סופר הוא וצ"ל השוחט וניתז והוא מגמרא דחולין דף ל"ו בברייתא ונחלקו בה רבי ורבי חייא ומסקנא דרב אשי כרבי חייא משום דספוקי מספקא ליה אי ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף וכו' ומאי תולין לא אוכלין ולא שורפין אכן קשיא לי דרבינו פוסק כרבי יוחנן לגבי ר"ל דס"ל ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף כדאיתא התם דף כ"ט וכן פסק פ"ד מהל' שחיטה הל' י"ג ופ"א דפסולי המוקדשין הל' י"ח והיה מקום לומר דלעולם רבינו פוסק דהוי ספיקא וההיא דהל' שחיטה לא מכרעא משום דכולהו מודו בה שהרי נעשה מעשה טריפה ביד נכרי וכדאמר רבא התם גם ההוא דפסולי המוקדשין מצינן למימר דפסק לפיסולא לחומרא ותדע דפלוגתא דר"י ורשב"ל הוי לענין חיוב ופטור ורבינו לא אמר בה מידי אלא פסק דפסולה סתם, אכן אם איתא למה ליה לרבינו בהשני מקומות הנ"ל להזכיר הטעם שישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף כיון דלדידיה לפי האמת הנ"ל ספיקא, לכך נראה יותר דנדחי חדא מקמי תרתי ונימא דמדלא הזכיר כאן הספק דישנה לשחיטה וכו' אלא כתב ה"ז ספק סתם דהכוונה ספק אם הוכשרו האוכלין או לא ס"ל ז"ל דאף למאי דקי"ל דישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף הכא דנתקנח הדם בין סימן לסימן אפילו רבי יוחנן יודה דתולין וכו' ומ"ש בגמ' דלרבי חייא ספוקי מספק"ל הכוונה לענין זה דוקא ויש מקום לומר כן ע"פ מה שהקדים רבינו דדם הקילוח אינו מכשיר שעדיין חיים הם ואינו מכשיר אלא דם השותת א"כ בהכרח אחר ששחט הסימן הראשון שהה הרבה עד ששחט הסימן האחרון ואין זו דרך שחיטה דעלמא ולכך הוה מספקא ליה ודו"ק כי נראה לענ"ד נכון:

הלכה ז

והשותה מי טבריא וכו'. הכי תנן בפ"ו דמכשירין ופי' רבינו בפירוש המשנה מים שיש בהם איכות שמשתלשלים בהם כששותין יוצאין המים זכים כמו שנשתו אמנם בעבור יציאתם מבית הרעי אינן משקה וכו' ע"כ. וקשה דמה טעם הוא זה בעבור יציאתם מבית הרעי הרי תנן במשנה דלעיל והביאו רבינו הל' ב' דמי רגלי אדם בין גדולים בין קטנים הוו משקה. ומה שנראה בזה שיש לחלק בין דרך שתייתו למזון לדרך רפואה

כעין מ"ש לעיל בדם הקזה שהוציאו לשתיה דחשיב משקה דאם הוציאו לרפואה טהור ואינו מכשיר וקרוב לזה כתב התוס' יו"ט ז"ל עיין עליו:

הלכה טז

משקה בית מטבחים וכו' ודבר זה הלכה מפי קבלה וכו'. פשטן של דברים מוכחי אנפשייהו דטומאת משקה והכשירן אינו מתקנת חז"ל אלא מן התורה הם ומשקה בית המטבחים הלכה מפי קבלה דאין מטמאין ולא מכשירין ומכאן קשה על מרן בכ"מ ז"ל ספ"א דפסולי המוקדשין שנראה שהבין דרבינו ס"ל שטומאת משקין והכשרן היא מדרבנן והקשה מסוגיא דפ' כיצד צולין עיי"ש וכך כתב הרב לח"מ ז"ל שם וכן מתבאר ממ"ש רבינו לקמן רפי"ב:

הלכה יז

אבל להתטמא מדבריהם. מבואר הדבר דרבינו ס"ל דחיבת הקדש אינו אלא מדבריהם וכבר הצילו מרן ז"ל מהשגת הראב"ד ז"ל אך קשה דמרן גופיה פי"ב דשאר אבות הטומאות הל' י"ג צדד בדבר אי הוי דאורייתא או דרבנן והלא הדבר מבואר כשמש בפרקין ובדברי מרן גופיה לא הוי אלא מדרבנן ואולי י"ל דמ"ש שם לא קאי על דברי רבינו אלא כלפי מה שהקשה שם לר' חנינא בן אנטונינוס עיי"ש וידוע דפי"ח דפסולי המוקדשין הל' י"ב פסק רבינו דאדם טהור שאכל כזית מקדשים שנטמאו לוקה בין שנטמאו לפני כפרה או לאחר כפרה וכו' וסיים ואינו לוקה אלא האוכל אחר זריקת דמים אבל קודם זריקת דמים אינו לוקה וכו' ע"כ וכי היכי דלא לפלוג אמה שכתב כאן צ"ל דכאן לא איירי אלא באוכל קודם זריקת דמים דאין איסורו אלא מדבריהם ועיין מ"ש [שם]:

פרק יא

הלכה א

הבוצר ענבים וכו'. בפירוש המשנה פ"ה דטהרות כתב רבינו דדעת בית שמאי שהבוצר לגת הוכשר ובית הלל לא הוכשר ע"כ אך בשבת דף ט"ו אמרו שתיק ליה הלל לשמאי ועיין להר"ש שם:

הלכה ה

כרם שהוא עומד וכו'. בפי"ח דאהלות פי' הר"ש ז"ל שאם נטמאו טומאה דאורייתא יהיו טהורין ע"י הזאת ג' ושביעי עיי"ש. ולדבריו קשה קצת דא"כ למה לא תקנו כן בסתם בוצר כי היכי דלא לטמאו הענבים שהרי הוכשרו ועוד דכיון דאין להם שום טומאה

ידועה הזאה זו למה ורבינו כתב כאן משום היכר וכו' והוא טעם חלוש דהא ער"פ אין מתטמאין בבית הפרס א"כ מה מועיל ההזאה הראשונה וכבר זכיתי ומצאתי ההרגש העיקרי להתוס' יו"ט ז"ל:

הלכה ז

חבית של זתים וכו'. בפ"ד דעדיות אלא דקשה קצת דהכא משמע דסתימת שמרים לא חשיבא סתימה דאף שהם בלולים במוהל אינן מכשירין ובפ' כ"ב דטומאת מת הל' ח' פסק רבינו דחבית סתומה בצמיד פתיל שנקבה וסתמוה שמרים מצלת באהל המת משמע דסתימת שמרים סתימה מעליתא היא. ולענ"ד נראה הדבר פשוט דהכא הדבר תלוי בדעתו וכשרותו וברשותו דהיינו רצונו וכבר ניקבה וכדדייקי דברי רבינו קרוב לזה תירץ התוס' יו"ט ז"ל בשם הראב"ד ז"ל אלא שהאריך ללא צורך עיי"ש שאם היה מדקדק בדברי רבינו הדבר פשוט ומבואר.

ומ"ש בספרי רבינו

מפני שאינם ברשותו בדפוס מגדל עוז כתוב מפני שאינם ברצונו:

הלכה יג

הניחם שימתינו ושמלחן אחר שימתינו. בדפוס מגדל עוז כתוב הניחן למולחן אינן מוכשרין:

הלכה יז

מניחן תחת הצנור וכו'. זו היא סברת ר' יוסי במתני' שלהי טהרות ובפירוש המשנה כתב רבינו דאין הלכה כר' יוסי וכאן בחיבורו חזר בו וס"ל דלאוסופי אתא וכן פסק בפי"א דמאכלות אסורות הל' כ"ד וכן משמע בסוגייא דשלהי ע"ז:

פרק יב

הלכה א

והוא שינתן עליהן ברצון הבעלים. בדפוס מגדל עוז כתוב הוא בלא וא"ו וגירסא נכונה היא ועמ"ש מרן ז"ל משם הרשב"א ז"ל להליץ בעד רבינו עיין עוד בפכ"ד דכלים כמה ראיות לסברת רבינו ועיין עוד להמל"מ ז"ל:

הלכה ב

לטבולת הנהר. טעות סופר הוא וצ"ל לשבולת הנהר וכן הוא בדפוס מג"ע:

הלכה ג
שהתלוש שחיברו וכו'. עיין מה שכתבתי בזה בפ"ה דהלכות מעילה הל' ה' לקושית הר"ש סבעוני ז"ל ודברי מרן ז"ל שם:

הלכה ה
ובחבל שהוא מכוון על צוארה. נוסחתינו במשנה שהוא מכונן ופירש הר"ש ז"ל שעושין בחבית כעין צואר וכו' ומ"ש בספרי רבינו
והמים שבחבל בדפוס מגדל עוז שבחבל נמחק: ומ"ש בספרי רבינו
לפיכך מכשירין טעות סופר הוא וצ"ל אין מכשירין.

הלכה ו
או לרוח. טעות סופר הוא וצ"ל לדוח בד' מלשון הדחה וכן הוא במג"ע:

הלכה ח
שכיון שלא שפכה במקום. בדפוס מג"ע כתוב במקומה והתוס' יו"ט ז"ל דקדק דהא הניחה לדעת שירד הדלף לתוכה וא"כ אפילו לא שפכה נמי וכו' עיי"ש ולענ"ד נראה דאינו מוכרח דהא אף שהניחה שירד הדלף לתוכה קתני מתני' דאינן מכשירין לבית הלל וכדברי רבינו:

הלכה י
ואם חשב שידיחו ידיו וכו'. שם במשנה ועיין מ"ש לעיל הל' ו':

הלכה יב
במים בקופה. בדפוס מג"ע במים שבקופה ועיין בלשון המשנה דפ"ד דמכשירין:

פרק יג

הלכה א
הממלא בקילון וכו'. הראב"ד ז"ל השיג על רבינו ומרן ז"ל הליץ עליו ולא הזכיר דבפירוש המשנה כתב רבינו בפי' דאין הלכה כר' עקיבא ועיין עוד להתוס' יו"ט ז"ל:

הלכה ב
אם שמח וכו'. ולא דמי למ"ש בפ' הקודם הל' ו' בעומד תחת הצנור להקר או לידוח וכו' וכן בדין אם חשב שיודחו ידיו הוכשרו במים דהכא שאני שלא נתכוון לגוף המים אלא להעביר הלכלוך ולכך בעינן שישמח אלא דאכתי יש לגמגם מהדין שכתב לקמן המוריד את הגלגלים וכו' כדי שיסתמו הסדקין שבעץ דחשיבי לרצון והרי התם אין צריך לגוף המים אלא לסתימת הנקבים ומ"מ יש לחלק:

הלכה ד

ובשעת החוף. בדפוס מגדל עוז כתוב ובשעת החורף ושני הגירסאות אינן נראין דלשון המשנה ספ"ג דמכשירין בשעת היחף ופי' שם רבינו בפירושו אומרו בשעת היחף כשיגעה הבהמה מן ההליכה וכו' ע"כ והר"ש והרא"ש ז"ל גורסים בשעת האף שיש חום והבל גדול בעולם ומכונה החום הגדול בלשון אף על כי מן האף יוצא החום וההבל ע"כ:

הלכה ו

וכן אם דחהו חבירו לשכרו או לשכר בהמתו. בדפוס מגדל עוז כתוב לשברו או לשבר בהמתו בבי"ת ולשון המשנה דחהו חבירו לשברו וכן לבהמתו ופי' הר"ש והרא"ש והרע"ב שהיה חבירו שיכור ודחהו בשכרותו או הוא או בהמתו ע"כ. ובהגה שם משם ר"י מסימפונט ז"ל פי' אותו הטובל היה שוכר בהמה מחבירו וכשטבל והגיע לנהר אחר דחה חבירו דהיינו משכיר את זה השוכר וכך לבהמתו וכו' ע"כ ולכל הפירושים קשה לי לשיטת רבינו שפוסק דרצון הבעלים דוקא בעינן כמ"ש ברפי"ב ואולי י"ל דהכא דהוי לבטל הראשונים שאני ודוחק:

הלכה יב

המניח את האוד בגשמים לעשותו פרום. לשון המשנה בפ"ה דמכשירין המניח את האוד בגשמים לכבותו והיא הסיפא שהזכיר רבינו ופי' שם רבינו אוד של אש ע"כ ומלשון מרן ז"ל נראה שהיה גורס בלשון רבינו לעשותו פחם ובדפוס מגדל עוז כתוב המניח את האוד לעשותו פרום ונראה שהיא גירסא מוטעת:

הלכה יד

הממחק את הכרישה וכו'. כן הוא לשון המשנה פ"ה דמכשירין אמנם בפרק אמרו לו (כריתות דף ט"ו) אמרו תנן התם המוחק את הכרישה וכו' ואין הלשון של שם מכוון למשנתינו עיי"ש ושם אמר שמואל וכרישא עצמה הוכשרה משמע דבתלושה איירי דאילו במחובר אין שייך שום הכשר ותמהתי על רבינו ששם בפירוש המשנה כתב וז"ל הממחק את הכרישה מי שמקנח את הכרתי מבלילה שעליה והוא מחובר לקרקע וכו' ע"כ דמי הכריחו לפרש שהכרישה מחוברת לקרקע ועוד שאם כן איך אמר שמואל שהכרישה עצמה הוכשרה הרי אם היא מחוברת מעולם לא תתכשר וכמ"ש רבינו רפי"ב ודבר פשוט הוא וכאן בחיבורו סתם וסתמו כפירושו דבתלושה איירי שהרי העתיק דברי שמואל דכרישא עצמה הוכשרה אמנם דבריו שבפירוש המשנה צל"ע:

הלכה טו

או להשאיר טומאה. בדפוס מגדל עוז כתוב להשיר טומאה וכן נראה פשט המשנה פ' ראשון דמכשירין וכן פירשו הר"ש והרע"ב ז"ל כגון שהביא עורב שרץ או כזית מן המת ונשארו בין ענפי האילן וכו' עיי"ש ומ"ש מרן ז"ל נראה מדבריו שהוא סובר שמ"ש רבינו שאם ניתזו על המחוברין אינן תלושין ברצון לענין הכשר המחוברין עצמן קאמר וכו' ע"כ. וכבר נתבאר בדברי רבינו רפי"ב דאין שייך שום הכשר במחובר וגם הראב"ד ז"ל לא השיגו עיי"ש ועיין עוד להתוס' יו"ט ז"ל:

הלכה יז

כגון שנתמדו. בדפוס מג"ע כתוב כגון שנמרחו ונוסחתינו נראית כגון שנמרחו וכמ"ש מרן ז"ל:

פרק יד

הלכה א

פירות שירד הדלף וכו'. אף דלעיל פי"ב הל' ז' פסק דחבית שירד הדלף לתוכה יערה המים מעליהן ואינן מכשירין ע"כ דמשמע דירידת הדלף לא חשיב לרצון מ"מ הכא שעירבן הו"א דחשיבי עליה שזהו טעמו של ר' שמעון באמת:

הלכה ב

ואם נתכוון שירד הטל עליהן הוכשרו. נראה דלאו דוקא נתכוון קודם שירד דה"ה אף אחר שירד אם שמח דומיא דמוליך חטין לטחון וכו' לקמן הל' ד' וכן בדין רוחץ בנהר להעביר הטיט לעיל פי"ג הל' ב' עיי"ש וכן פירש רש"י פ"ק דחולין דף י"ג עיי"ש:

שאם היתה וכו' מועלת מדבריהן. וכיון שהוא מדבריהן להחמיר דוקא אמרינן הכי ולא להקל וכ"כ להדיא פ"א דפסולי המוקדשין הל' ו' ועיין להרב לח"מ ז"ל שם שהכריח שרבינו מפרש כהתוס' פ"ק דחולין דף י"ג ולא כפי' רש"י ז"ל והמל"מ ז"ל האריך בזה עיין עליו:

הלכה טו

הוכשרו בהבל פיו. ולאו דוקא הבל הפה דחשיב משקה אלא אף ההבל העולה מכח הלחלוח חשיב משקה וכמ"ש רבינו לעיל הל' ה' ו' דכל ששאבו לחלוחית המים הוכשרו ומכאן קשה להרע"ב ז"ל שפי' בהך מתני' פ"ק דמכשירין בנופח בעדשים וכו' דיצא עליהם רוק בנפיחתו והרוק היוצא מן הפה מתולדות המים הוא חשוב דמשמע דההבל לבדו לא חשיב משקה ותקשי עליה מהנך משניות דכל ששאבו בכי יותן וכו':

הלכה טז

נשך באוכל וכו'. ספ"ג דטבול יום טהור שנגס מן האוכל וכו' הרע"ב פי' מלשון מגיס בקדרה לשון לעיסה והוא פי' הערוך שהביאו הר"ש והרא"ש ז"ל וכן נראה מדברי רבינו שם והרא"ש והר"ש מפרשי לה לענין טומאה וטהרת תרומה ורבינו והרע"ב ז"ל מפרשי לה לענין הכשר:

פרק טו

הלכה א

או שנפלו לתוכן משקין טמאים וכו'. ולא נתן בהם שיעור מפני שסמך למ"ש לעיל פ"ד הל' ג' ופ"ח דשאר אבות הטומאות הל' י"א דשיעור המשקין להתטמא וליטמא ברביעית עיי"ש. ומ"ש בספרי רבינו

נטמא הכבר במים וכו' בדפוס מג"ע נטמא במים והכבר שבדיו וכו':

הלכה ב

שאין בהם מ' סאה וכו'. בדפוס מג"ע כתוב שאין בהם מ' סאה ורבו מי גשמים עליהם וכו' והשאר נמחק שם ומ"ש בספרי רבינו

שהן בחזקת טהרה נמחק שם:

הלכה ו

מי תמצית שלא פסקו אע"פ וכו'. זהו פירוש רבינו במשנה פ"ק דמקואות וראוין הדברים למי שאמרן:

הלכה ז

מי שהיה אוכל תרומה בידים טמאות וכו'. לשון המשנה ספ"ח דכלים בידים מסואבות וידוע דסתם ידים שלא נטלו נקראים מסואבות וגזרו עליהם שיפסלו את התרומה וכמ"ש רש"י ז"ל בעירובין דף צ"ט ולא ידעתי למה שינה. ובעיקר הדין ראיתי להתוס' יו"ט ז"ל שתמה על רבינו והרע"ב ז"ל דשם בעירובין גרסינן ר' יהודה אומר אם הפך וכו' וא"כ לא לפסקו כמותו שאם הפך דהא קי"ל הלכה כר' יוסי לגבי ר' יהודה וכ"ש לגבי ר' מאיר כדאיתא התם דף מ"ו ע"כ. ולענ"ד נראה דרבינו והרע"ב מפרשי מ"ש שם מוחלפת השיטה דהיינו דר' יוסי הוא דקאמר אם הפך ור' יהודה קאמר טהור לפירוש רש"י שפי' מוחלפת השיטה דר' יהודה החליף שיטתו דא"כ לא משני מידי דאכתי תקשה למה החליף שיטתו וכו' ועוד כתב שם דמוחלפת השיטה דקאמר היינו הסברות של התנאים

וכל בי תלתא שיטה קרי להו ואיך שיהיה עלה בידינו דרבינו פסק על נכון כר' יוסי לגבי ר' יהודה ור"ש דשם בעירובין אמרו דכרבי יוסי מחביריו והכא הא איכא נמי ר"מ.
אלא דאכתי קשיא לי על רבינו בפירוש המשנה שם בעירובין שכתב ומאמר ר' יהודה כי מי שנתלש רוקו מפיו שאסור לו להלוך ד' אמות בתנאי שיהפכנו בפיו ואין הלכה כר"י ע"כ וכאן בספ"ח דכלים פסק להדיא דהלכה כר"י שאם הפך טמא ולפי שיטת התלמוד שם דדין הפך דגבי טומאה שוה לדין שבת הרי רבינו סותר את עצמו בפסקיו מפי שיטת רש"י דמוחלפת השיטה היינו ר' יהודה לחוד וכאן בפ"ח דכלים נראה שהוא מפרש דמוחלפת השיטה היינו סברת ר"י ור"י שהוא כגירסת המשנה וכמ"ש הר"ש שם דאותה משנה נשנית ע"פ המסקנא דהכא ואיך רבינו שינה שיטתו מהכא להתם וכעת צל"ע.
ומ"ש בספרי רבינו
נטמאת הדבילה בריחו טעות סופר הוא וצ"ל ברירו שהוא ריר הפה:

פרק טז

הלכה ח

כל הכתוב בתורה ובדברי קבלה. בדפוס מג"ע בתורה נמחק:

הלכה ט

כשם שמותר וכו'. כתב מרן ז"ל דמ"ש רבינו
ויש לו לטמא את החולין המתוקנין וכו' צ"ע דבפ"ק דנדה דף ו' אמרינן איפכא עיי"ש. ואני שמעתי ולא אבין דמאי מקשה משם הלא התם אמרו תנן התם נולד לה ספק טומאה עד שלא גלגלה תעשה בטומאה משגלגלה תעשה בטהרה עד שלא גלגלה תעשה בטומאה חולין נינהו ומותר לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל משגלגלה תעשה בטהרה חולין הטבולין לחלה כחלה דמו ואסור לגרום טומאה לחלה וכו' ע"כ ואיך מוכח מכאן דאף אם הם מתוקנים אסור לטמאם אי משום דלא התירו אלא בנולד בה ספק טומאה דמשמע דאם היא טהורה לגמרי אסור קשה תרתי חדא דהכא אף שעדיין לא באה לידי חיוב חלה מ"מ חולין מתוקנין לא מקרו ואי משום דדוקא בספק טומאה הוא דהתירו לטמאם אבל בלי ספק אסור מלבד מה שכתבנו אכתי לא מכרעא דדילמא נקט ספק לרבותא דסיפא דתעשה בטהרה אף שהיא בספק טמאה ותו דאם איתא אמאי מקשה מרן ז"ל על רבינו מהסוגיא עדיפא טפי תקשה ליה דרבינו סותר את עצמו שהרי בפ"ח דהלכות בכורים הל' י' הביא רבינו דין זה כמ"ש בגמרא סוף דבר לא זכיתי להבין

כוונת מרן ז"ל כלל עד שמצאתי להתוס' יו"ט ז"ל פ"ה דשביעית שהאריך בזה וגם הוא נתקשה בדברי מרן עיי"ש ומ"ש בספרי רבינו
ושאף כהנים בדפוס מג"ע כתוב ואף כהנים:

הלכה י

ואם נטמא אינו לוקה. כתב מרן ז"ל דבתורת כהנים איתא ובנבלתם לא תגעו ברגל וקתני עלה אחרים אומרים יכול אם נגע בנבילה ילקה ת"ל ולאלה תטמאו הוי אומר רשות ומשמע לרבינו דלת"ק נמי אינו לוקה ברגל ע"כ ביאור דבריו נראה דמכיון דאחרים ס"ל דהוי רשות מכח קרא דולאלה תטמאו אין לומר דלת"ק ילקה דהוי מחלוקת מן הקצה אל הקצה משא"כ אם נאמר דלת"ק אף דהוי מן התורה שלא להטמאת מ"מ אם נטמא אינו לוקה אתי שפיר דלאחרים לא עוד שאינו לוקה אלא רשות נמי הוי והוצרכתי לזה מפני שראיתי להמל"מ שכתב שלא הבין כוונת מרן ז"ל עיין עליו ובעיקר הדין עיין מ"ש בפי"ח דמטמאי משכב ומושב הל' ט':

הלכה יא

אבל לא יאכל הבעל וכו'. שנוי הלשון מורה דכוונתו דגבי נדה יש לאסור שתיה ומזיגת הכוס משא"כ גבי זבה לא אסר אלא אכילה. ואפשר דהיינו טעמא כמ"ש הרע"ב ז"ל דלרבותא נקט זב עם הזבה שהתשמיש קשה להם אי נמי אפשר דכוונתו להרחיק הזב מן הזבה בהחלט לכך כתב לא יאכל סתם אמנם לפי' מרן ז"ל קשה עיין עליו ובפכ"א דאיסורי ביאה הל' ג' לא אסר אלא שחוק וקלות ראש מפני שסמך למ"ש כאן: